

787

52

AMPHITHEATRUM
MEDICUM,
P O Ë M A.

PRO SOLEMNI RESTAURATI
Amphitheatri Medici inauguratione.

Ab ANTONIO LE CAMUS, *Doctore Medico*
Regente Parisiensi.

PARISIIS,
Apud QUILLAU, Bibliopolam & Typographum Universitatis &
Facultatis Medicinæ Juratum, viâ vulgò dictâ *Galande*, propè
Vicium Stramineum, sub Signo Annuntiationis.

M. DCC. XLV.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

OF THE

PHYSICAL SCIENCES

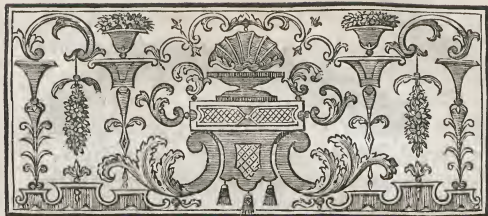
AND

THE DIVISION OF PHYSICAL SCIENCES

CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
OF THE
PHYSICAL SCIENCES
AND
THE DIVISION OF PHYSICAL SCIENCES
CHICAGO, ILL.

SALUBERRIMO, CELEBERRIMOQUE
 MEDICORUM PARISIENSIIUM
 O R D I N I,
 P O Ë M A T I S D E D I C A T I O.

COMMUNEM immenso Thetidos
 spumantis ab alveo
 Mille modis ortum flumina quæque
 trahunt.

Sic vectigales Thetidos communis ad alveum
 Undarum fluctus flumina quæque ferunt.
 5 Quamvis flammivomo cæli vibrentur ab axe
 In terras humiles tela trisulca jovis:
 Attamen ignito erumpens per inane volatu,
 Illapsum fulmen sydera rursus adit.
 Omnibus illa fuit fato sancita supremo

- 10 *Lex, ut sit finis, quod modò causa fuit.*
 Hancego transgrediar legem malè degener, ortus
 Si possim solus non meminisse mei.
 Contiades potiùs reverebitur arma sabandi,
 Hostibus & LODOIX terga pudenda dabit,
15 *Ante dabunt dominis leges & jura ministri,*
 Quam mea tam turpi crimine corda notem.
 Quæ Medicinali splendet in orbe palæstra
 Materno gessit me parisina sinu.
 Nec satis est doctas mentem formasse per artes,
20 *Addidit & capiti nobile blanda decus.*
 Nunc ergò accipiat sinceri pignus amoris.
 Tuta sub auspicio sit mea musa suo.
 Queis fœcundo lucem dat viscere partu
 Educit natos, & studiosa fovet.
25 *Non aliter pullos cristati femina galli,*
 Alarum expanso tegmine, cauta tegit.
 Sint conficta licet; non sunt deliria mentis
 Carmina: sub falso cortice vera latent.
 Hæc tantùm placeant; votorum hæc summa
 meorum:
30 *Tantis quanta mihi laus placuisse viris.*

LE CAMUS.

P R Æ F A T I O.

VIx centum annos renovaverat Sol, cùm Roma & Athenæ tùm Panegyricis orationibus, tùm pindaricis cantibus personarent, & præclare gestorum vel proximè elapsum sæculum, vel retroacta tempora illustrantium memoriam refricare imperarent. Simili datâ occasione, cur ergò Medicinæ, quæ cum humanitate, & doctrinâ magnum habet commercium, quæque viros omnibus studiorum liberalium artibus excultos producit, Isocratico, Virgilianóque more exultare haud liceret?

Restaurati Amphitheatri celebranda solemnia jure ac merito seculares ludos appellaveris. Hinc quoties resurgit hæc festa dies, toties ut clarius nite scat, & saluberrimam facultatem novo splendore collustret, quisque symbolum asserre debet. Non mirum igitur si ad Poëma scribendum me impulerint juvenilis ardor, & ergà saluberrimum Medicorum Parisiensium ordinem sincera pietas. Insuper multis illustratur Lutetia viris

qui cùm musis plurimùm se delectant: itaque
in communi gaudio non omittenda tantæ
urbis tam bona pars.

Quidquid sit, lycæum propriis Medico-
rum sumptibus restauratum æternam exigit
memoriam. Publica beneficia monumento ali-
quo firmioribus faxis firmiore immortalitati
consecrari debent. Jure ergò ac merito illud
opus de Amphitheatro Medico conscribere
suscepi. Utinàm rem ex sententiâ gesserim!
Attamen hoc opus in publicam oblectatio-
nem, utilitatémque natum, mihi luctuosum
non fore confido.

AMPHITHEATRUM MEDICUM, POËMA.

ORTÈ mihi nuper purgatam Cynthus
aurem
Vellit, & aonium celeri pede scando
cacumen.

Nempè putat medicos vulgi pars maxima, curru
Precipiti semper ferri debere per urbes,
5 Nec sibi fas sacros Parnassi invisere fontes.
At mihi præruptum montem superasse fatenti
Non pudor est: quid enim phœbum invisisse puderet?
Et fuit inventor Medicinæ, & carminis auctor.
Quem Medicina suo lacte ad miracula finxit,

- 10 Hunc decet, alterno justæ pietatis honore,
 Ad patrium rursus Medicinam ducere cælum.
 Huic arti verè studuit, qui prædicat illam.
 Ille suæ studuit famæ, qui fortiter audax
 Insignes titulos artique, sibi que paravit,
- 15 Insanas ergò vanis sermonibus aures
 Impleat invidiosa cohors: ego præpete cursu,
 Sponte peto doctas intactæ Aganippidos undas.
 Et jam fatiferæ recubans sub tegmine lauri,
 Hippocratis nomen tenui modulabar avenâ,
- 20 Nomen in æterno Medicis adamante notandum.
 Nescio quis nostras sonitus levis impulit aures:
 Auribus arrectis adsto, tum murmura vocis
 Accipio, ardentes oculos circumundique verto.
 Ecce levi plantâ procedit turba dearum,
- 25 Illa videbatur duplici divisa phalange.
 Artis dedaleæ præses, quam nomine Græci
 ΑΡΧΗΝ ΤΕΚΤΟΝΙΚΗΝ τέχνην (a) dixere, priori
 Imperat ambitiosa choro, quam ponè sequuntur.
 Optica, spirantes animans sculptura figuras,
- 30 Æmula naturæ rerum Pictura, labore
 Disponens simili gratas symmetria formas,
 Ordinibusque locans illas Eurithmia certis,

(a) Vid. not. 1.

- Candida prudentis graphidos doctrina, severa
 Diva Geometræ, Ποσότης (b), Algebræque, τῶν τιμῶν (c).
 35 Exindè à dextrâ veniunt ad pensa sorores.
 Hæc planâ descripta viâ compendia rerum
 Dirigit (d): attollit sublimes altera vultus (e):
 Tertia, prudenti mixturâ lucis, & umbræ,
 Juncta simul monstrat fugitivo tramite membra,
 40 Totâque spectantes uno quasi percutit ictu (f).
 Ad lævam incedunt partem scamozzius, acer
 Vitruvius, Labaco, Vignollius, atque Philander,
 Palladio, Magius, Derran, Avilertus, & ipse
 Blondelius frontem lauro Parnasside cinctus.
 45 Intercè egregiæ properans Medicina catervæ
 Obvia procedit, cultu diversa superbo
 Divarum series illam comitatur euntem.
 Immites frænans morbos vicina renidet
 Firma valerudo: titubanti poplite tentat
 50 Instare horribili macie correpta diæta.
 Pharmacia docili sequitur Chirurgia passu.
 Innumeris graditur redimita Botanica plantis.
 Ossa sepulchralis tenet Anerotechnia (g). Fulgens

(b) Vid. not. 2.

(c) Vid. not. 3.

(d) Ichnographia, Vid. Vitruvium lib. 1, cap. 2.

(e) Ortographia.

(f) Scenographia vel Sciographia, Vid. not. 4.

(g) Vid. not. 5.

Luce metallorum sustentat chymia sceptrum.

55 Quos Medicinalis, populo plaudente, palæstra
Alma Parisiacis quondam nutrit in oris,
Hunc cætum decorant. Emeris, Duretus, Hunal-
dus,

Tempore Fernelius major, Ballonius expers
60 Temporis; Hollerius, Godefredus, Sylva, Tagautus,
Ante alios longè cælo capita ardua tollunt.

Vix ambæ sese simul offendere cohortes:
Cum divam tecti artificem Medicina salutat,
Et vultum demissa, prior sic ore profatur.

Gens Parisina pios nobis persolvit honores:

65 At videt (infandum) populosa Lutetia nostri
Annorum serie nutantia mœnia templi.
Si collapsa ruant, casum quoque nostra minatur
Gloria; nam nitidâ trahitur plebs credula veste.
Si fuerint æquata solo, delebitur ipsum
70 Nomen; nãmque movent stupidum præsentia vulgus.
Quid! templis careo: templi nisi nomine adornem
Semirutum jam jam tecti deforme cadaver.
Nuper adoratam quis non contempserit artem?
Atque aras humiles solito fraudarit honore?
75 O superi! ô fati non inficienda potestas!
Ergonè quæ cunctis dederit vixisse peribit.

Túque domos statuens ingenti molè superbas
O dea! conspicias sicco mea lumine damna.

Eia age, rumpe moras, nobis fer dulce levamen.

80 Mortali quoddam divinum est esse secundum:

Ast immortalis quid majus tendere dextram?

Me piget hic, quidquid debes mihi, voce referre.

Nonnè columellas humani corporis acri

Dexteritate refers, pectus, faciemque, caputque;

85 Sicque tuo totam fingis, formasque labore

Compagem humanam, ut veniat tibi nulla venustas,

Ni justis quædam modulis concordia regnet

Inter & humanos artus, & membra domorum.

90 Sed mihi nullo obstante & non consortibus ullis

Pertinet humanum corpus, seu corde ministro

Recta valetudo robustos excitet artus,

Seu vitiata gerat morbi cruciatibus ossa.

Ergò potestatis nostræ decreta faceſſe.

Nonnè meum multis in partibus ipsa reposcis

95 Consilium. Quoties docui diversa domorum

Climata; seu quoties cænosa miasmata terræ,

Undarumvè procul tectorum à limite trusi?

Dulce ministerium fateor, sed dulcius esset

Consilii si jus hodiè persolvere velles.

100 Prætereà quales, divûm plaudente coronâ,

- Heroas nuper genui tibi. Primus amicâ
 Te coluit curâ, atque auro melioribus auxit
 Divitiis, clarus doctrinæ laude favotus (*b*).
 Alter in antiquo desudans codice, priscos,
 105 Graïarum potuit charitum revocare lepores
 Deletûmque tibi latiarum asferre decorem.
 Vitruvium jactas, debes jactare Peraltum (*i*).
 Te mea commoveant igitur mala, téque recepta
 Propitiam faciant miserandæ munera divæ.
 110 Vix dea finierat, cum longa silentia rumpens
 Ædificandi artis suprema potentia, dixit.
 Pectore solve metum, mordaces abjice curas,
 Diva, tuum nomen, cultus, laudesque manebunt.
 Tristia me tangunt tua damna, meámque tuorum
 115 Non subicere etiam donorum oblivia mentem.
 Verûm quid profint sensus; nisi nobilis ardor
 Deleat adversos casus, reparetque ruinas.
 Grandia quæ possim noscis. Quot quantavè quondam
 Ad decus aut commune bonum miracula feci!
 120 Cur ego commemorem prisca Amphitheatra Qui-
 ritum,
 Templavè Græcorum, spatiosa palatia, circos.
 Ambitus immenso non me deterruit orbe,

(*b*) Vid. not. 6.

(*i*) Vid. not. 7.

- Humanæ mentis vim sic superabat eorum
Splendor inauditus, spectans ut crederet ætas
125 Mendaci somno ludi. Quâ propter inanes
Absterge lacrymas, ô tu cui cura medendi est.
Fert animus delubra tibi sacrare superba;
Et tanta exiguo in spatio miracula condam.
Nulla mora est. Graphium dextrâ, chartâmq;
sinistrâ
130 Accipit, archetypumque sacræ delineat ædis.
Protinus artifices circumspicit, imperat; adstant.
Incumbunt operi, certantque laboribus omnes.
Hi dubiam fodiunt terram, durôque ligone
Ad solidum vergunt: illi alvo & crure reflexo
135 Immanes versant magno cum robore palas.
Sustinet ingentes dorso pars altera sportas:
Pars, unâ volvente rotâ, vehit altera terram.
Nullus iners tanto in numero, nec inutilis ullus.
Sic, nobis si magna licet componere parvis,
140 Cum felix regnat blandi clementia veris
Contemplamur apes. Insidunt floribus illæ,
Conficiunt istæ ceras, mucronibus arcent
Vecordes fucos, aliæ fragrantia mella
Sollicitæ stipant, collecto glutine fœtæ
145 Desigunt aliæ tenues in pumice cellas.

Provida sedulitas stimulos vel segnibus addit.

Quænam oculis rerum spectacula mira parantur?

Saxa scabra Arvernus jam jam lapicida reformat :

At doctis Gallus digitis, oculoque sagaci

150 Perpolit exulta, & scalpellis lævibus ornat.

Parte aliâ durus largis operarius undis

Sulphuræ calcis flammæ extinguit inertes.

Ex humeris situlas pendentes alter utrinque

Tollit, & æquoreos latices optantibus offert.

155 Hic gypsum subigit, geminatis ictibus illud

Verberat, hic raro succernit fragmina cribro.

Cogitat insolitas opifex lignarius artes,

Materiaturam expendit, jungitque tigilla.

Stridentis ferræ jam ferreus insonat horror,

160 Malleus, erodens scalprum, vertensque terebra

Dant varios sonitus: sic inclamantibus idem

In sylvis resonat stridor, cum frigore primo

Robora franguntur validâ percussa securi.

Accingunt operi structores, trullæque splendet.

165 Fundamenta brevi artifices firmissima ponunt.

Undique fervet opus studio certatur eodem,

Aspiceres sensim cælo consurgere templum.

Illa ferè justo moles comprehenditur orbe.

Ad latera incurvo processus fornice pulchri

- 170 Fulgenti ornantur vitro. Sinuantur in arcum
 Concamerata gravis plumbò fastigia tecti;
 It cœlo Tholus, & tecto supereminet; unco
 Dente ferox ventis versatur celsior anguis.
 Dorica frons ædis Græcorum attollitur usu,
- 175 Septenique gradus spatiosa ad limina ducunt,
 Æquali modulo hinc atque indè parastata surgit.
 Nobilis aspectu vertex, formâque trigonâ
 Sustinet ingentes statuas. Prudentia dextrâ
 Læve gerens speculum dextros decumbit in artus.
- 180 Parte aliâ serpente minax, cubitoque reflexus
 Membra sinistra cubat phæbo, atque coronide natus(k).
 Curvatum in medio scutum stat. Solis imago
 Vitales spargit radios, certamque salutem
 Urbi promittit, toti promittit & orbi.
- 185 Dein lauri ramis armata ciconia, partem
 Occupat extremam scuti, quia scilicet illa
 Ut diris hostili animo est invisâ colubris,
 Haud secùs infandos arcet Medicina dolores.
 Omnia respirant, rident, atque arte magistrâ
- 190 Calantur. Strident ærato cardine valvæ,
 Quadratoque alti postes panduntur hiatu.
 Hæc videt exultans Medicina, stupetque videndo.

(k) Æsculapius, Medicinæ Deus; cultus Epidauri in specie serpentis
 seu draconis. Vid. Ovidium Metamorph. lib. 15.

- Interiora novi exoptat penetralia templi
Sollicitis lustrare oculis, eadémque cupido
- 195 Mirantes urget focias, natásque perurit.
Aft ardore pari propere ftimulatus, & altis
Intentæ ad gyros tento me condere turbæ.
Intrate, & fpectate deæ, doctiffima dixit
Tectorum præfes. quorfum Medicina moraris?
- 200 Hæc tua funt, inibíque tuum compone tribunal.
Incautis femper præfens mortalibus adfis;
Sortes pande facras; laus hæc manet una laborem.
- Vix fudit placido tales ex ore loquelas,
Cùm Medicinalis turbæ chorus oftia læto
- 205 Cùm fremitu tangit. Vultu dat quifque fidelis
Lætitiæ fignum. Poftquam fortiffimus heros
Sufteñuit pugnas, imbres, variosque labores,
Haud aliter victor, lætâ comitante cæterva,
Ingreditur Stratos generoso à milite muros.
- 210 Tum mea, jam focius, feftivo murmure teftor
Gaudia, pervadoque verenda facraria templi.
Mirantes oculos rerum pulcherrimus ordo
Occupat. Ocfonæ tabulata fuprema columnæ
Sufteñant. Zophorus variis, aptifque figuris
- 215 Signatur. Gratâ infomnis fub imagine galli
Pingitur attenti vigilantia cauta medentis.

Haud

Haud procul infestæ volucres bubonibus atris
 Finguntur : tortúsque minas draco jactat inanes.
 Contemplatores oculos hùc fige ; decoras

220 In loculamentis statuas spirare putares.

Apparent Phæbi redimita salubribus herbis
 Tempora: frons hujus fugitivis fortior annis
 Perpetuo gaudet vernantis flore juventæ.
 Stant ex adverfo concordia numina , ducto

225 Stamine fatiferos circùm volventia fusos ;

Pensa trahunt longorum atropos, clothóque dierum,
 Dat Lachesis primos , occluso forcipe , risus.

Parte aliâ fauces Erebi Pæona petentem
 Conspiceres , stygiíque jovis squallentia tabo

230 Vulnera sanantem ; quamvis fremat impius heros.

Hic miseri natæ Præti, jam mente solutâ
 Gaudentes, texunt redolentia ferta Melampo.

Eccè silent omnes, defigunt lumina in artis
 Parrhasiæ divam, tenet hæc diagramma superbum,

235 Quo grandes possent decorari fornicis arcus.

Cernuntur vitrei frondentia littora cydni ,
 Accedunt Darii pugnaces undiquè turmæ,
 Magnus Alexander lecto jacet. Effera morbi
 Vis mucrone quatit nigrantia limina mortis.

240 Exit mors, heroa videt , miratur, & hæret.

- Æmathiæ populi lugent. Sine lege vagatur
 Tristitiâ fractus miles: tùm poplite flexo
 Vir macedo votisque deos, precibusque fatigat.
 Iste vaporiferis tentat compescere fata
- 245 Ignibus; ille cruore pio pecudum imbuit aras.
 Nuper tam metuendus, humi prosternitur ensis.
 Impexi crines fluitant, fœdantur & ora.
 Gloria nulla animos stimulat, non ulla cupido,
 Ni rex ut valeat, vivat, per sæcula regnet.
- 250 A S T animus refugit tantos meminisse dolores:
 Tristia nam renovant nostri vestigia luctûs.
 Carolus, Hungarico stipatus milite, Rheni
 Transgreditur ripas. Vicinas civibus urbes
 Austriacus viduat, sanctæ non præmia palmæ
- 255 Quærit, at innocuo pollutam sanguine prædam.
 Progeniti sylvas inter, nutriti lacte luparum,
 Indociles animis, duri certamine vastant
 Alsatiam populi, corrumpunt jura pudoris,
 Sacrilegis violant probris & numen, & aras.
- 260 Finge animo furias. Horum si nomina quæras,
 Non homines, quædam genera ignorata ferarum.
 Censeres, dictûque minùs quàm barbara visu (1).
 Hæc audit LODOIX, & adest velocior euro:

(1) *Pandours, Tulpaches, Croates.*

- Marte furens frendet: sitiens jam stringitur ensis.
- 265 Ecce lues orci rabidis è faucibus orta,
Opportuna lues, vitam miserata nocentum
Irruit in pectus LODOICI, pectus amatum.
Livescunt subitò lauri victoris Yprarum.
Horrifico squallet luctu lacerata capillos
- 270 Gallia, velatur nigris victoria vittis,
Impia terrificam falcem mors concutit. Eheu!
Qualia singultans traxit suspiria Gallus?
Gallorum veluti LODOIX tentaret amorem:
Vel quasi communi regem, populúmque sepulchro
- 275 Concludi sineret fati suprema voluntas.
Præteriit tandem hæc series funesta dierum,
Extruxitque novi monumentum insigne triumphi.
Cùm faciem textit cæcâ ferrugine Phœbus,
Purior emergit, membrisque stupentibus orbis
- 280 Uberiore manu dispensat spicula lucis.
Tùm ridet lætata novo natura calore,
Atque finum pandit priscos oblita dolores.
Sic illum nobis doctâ Pictura tabellâ
Illuxisse diem finxit, cùm certa salutis
- 285 Spes avidis juvenem Pellæum contegit alis.
Eccè Philippus adest. Dextrâ Macedonius heros
Jam tenet incertum medicamen, & attrahit haustu.

- Intereà in medicum morientia lumina flestit:
At commissa legit, relegit secreta Philippus,
290 Indignatur, inhorrescit, frendétque legendo.
Haud procul optatæ celebrantur festa Minervæ;
Undiquè thura focis ardent; jam nube repulsâ
Tristitiæ, faciles testantur gaudia vultus.
Fortis Alexander morborum victor ad auras
295 Vitales remeat, regníque retractat habenas.
Effigies tantas avido dum lumine lustro:
Conticuere omnes subitò, Medicina profatur.
Eia agite, ô natæ, memores de pectore sensus
Erumpant. Celebrate deam quæ rebus in arctis
300 Attulit auxilium, atque operosa sacra nobis
Vovit, eam vestris celebrate laboribus, illam
Laudibus assiduis celebrate. Erit illa Sacerdos
Illius templi, quæcumque sagacior ausu
Præmia pro tantis meritis majora rependet.
305 Garrulus auditur sonitus, natæque susurrant
Inter se, suave hoc munus sibi quæque peroptat.
Eminet inter eas gravis Anerotechnia, certat
Chymia, contendunt studiis rivalibus ambæ.
At sic orsa tamen prior Anerotechnia. Nostros
310 Componant lites pietas, Medicina, fidésque:
Magna peto, sed iusta, deæ sed digna faventis.

- In mediis templi gyris altaria surgant,
Plurima dilacerata meo cadet hostia cultro;
Hostia, quæ cunctis præstantior artibus artis.
- 315 Humanum corpus dico: quæ machina tanto
Artifice, arte simul mirâ confecta, stupendâ
Ut vi structuræ spiret, suspiria mittat,
Parturiat, moveatur, eat, lætetur, alatur,
Auribus auscultet, videátque oculo, ore loquatur.
- 320 Statica mirandos finxit doctrina labores,
Atque giganteas absumpsit hydraulica vires;
Pneumaticusque labor præclaras præbuit artes,
Ut tam grande ineat portentum lumina vitæ.
Ergò Mathematico divam venerabor honore,
- 325 Quæ variis operum in studiis est tota mathesis.
Corpore ab humano quamvis accersat honestæ
Illecebras formæ, tectorum splendida princeps,
Corpus at humanum novâ vectigalia solvet:
Scilicet & votis, studiòque litabitur illi.
- 330 Debita sic dono, donum jungemus amorì.
Chymia risit ad hæc, expectatòque resolvit
Ora sono. Procul hinc obscæna cadavera visu,
Chara soror, remove, dixit. Fera mortis imago
Incutit horrorem: minimè terrore coluntur
- 335 Numina. Putrescentem etiam propelle meplitim:

- Delectatur olens tantùm Gorgonius hirco.
Ast ego jucundo thuris dignabor honore
Templa deæ. Nardus, Panchææ balsam agentis,
Dona Sabæorum, Nabathæi copia ruris
340 Perpetuo current rivo, fluctûque secundæ
Allambent divæ plantas, frontémque rigabunt.
Thymbra, thymus, violæ, laurus, rosa, lilia, mentha.
Huic Zonas molles component, ferta, corollas.
Nec satis est aurum, argentum, sapphirus, iaspis,
345 Quæque per undarum tranantur flumina, quæque
Per cæli tractus volitant, & condita terræ
Visceribus, nostrâ facundos arte labores
Experientur, & ornabunt altaria divæ.
Sacra Dianæ arbos castas florebit ad aras,
350 Suppeditabit aquas lustrales spiritus entis,
Ac elementari semper focus igne micabit.
Hæc placeant divæ nobis hæc templa dicanti,
Cælicolûm Regem immensum quin ista decerent.
Sic Medicina mihi tribuet sacra munera vestæ.
355 Ecquid? Ait refecans humana cadavera numen,
Tu germana mihi pravos opponis odores:
Thura Deos minimè faciunt, sed corda precantum.
Terribilem formam dicis, quæ plena stuporis.
Aspice ut exiguo vegeti de corporis antro

- 360 Vitalis liquor excurrat, per membra sagaci
Circuitu serpat, variisque canalibus oras
Jam prætermittas repetat, dein flumina rubri
Venarum laticis communi fonte tumendus.
Aspice parietibus textis circum undiquè tutam
- 365 Solertis molem cerebri; tenuissima serpunt
Vasa, premunt, pulsantque ad secluseria lympham
Mille canaliculis, curis jam mille paratam.
Undiquè nervosum rimis genus omne dehiscit,
Et minimas lymphæ partes absorbet hiatu,
- 370 Dein has ad quævis microcosmi puncta reportat.
Hinc omnis motus, sensusque, hinc vita, calorque.
Haud secus ad vastum tendens radicibus orcum
Exfugit Platanus succum telluris opimum:
Multa laboratos humores anthlia tollit,
- 375 Innumeris spargit ramis, dat frondibus escam.
At quid plura loquor? Deformia, putida cense
Quæque peritorum curas quascumque virorum
Exposcunt. Oculo doctus Ferrinus acuto
Detegit exigua subtilia stamina fibræ,
- 380 Corporis humani penitus primordia pandit.
Plena cadaveribus lustrat Winslowius antra,
Luminibus tacitis humana interrogat exta,
Innumeros partis cujuscumque explicat usus,

- Prodigiisq; gravem structuram expromere tentat.
385 Ergò tui fastûs, soror, argumenta filescant.
Me decet huic sancto solam dare jura facello.
Hæc in epistilio templi nunc verba legantur:
Hic exangue jacet corpus, sed corpora ab illo
Millia ad ætherias revocantur luminis auras,
390 Frendet ad has divæ voces Pyrotechnia, vultum
Composuit placidæ similis, mox talia dixit.
Argumenta, soror, valeant: sis bellula; munus
Jucundi Ambrosiæ succi diffundat odorem;
Invidiæ stimulus minimè præcordia pungit.
395 Si vincam? Tantò fuerit tunc pompa triumphii
Splendidior nobis, quantò est animosior hostis.
Præmia sed promissa mihi possent nè negari?
Mortales docui magni primordia mundi,
Et rerum causas, quid sit natura; frementes
400 Undè fluant venti; quænam reboantis origo
Fulminis; an Boreâ tellus concussa tremiscat,
An vi fermenti, an propriâ virtute vacillet.
Parce mihi insulsum lapidem objectare sophorum,
Objice queis pretiosa Midæ exæquare talenta
405 Tentarunt, tantúmque Midæ æquavare figuram,
At potius dic quot, naturæ conscia, leges
Institui, certos usus reperi, extudi & artes,

Heroas memora immortali laude ferendos.

Maluinum celebra, Burdelinique decorum

410 Carminibus nomen toto cantetur in orbe.

Quid tantis addam titulis? ni sæpiùs ardens

Prætulerim vestris jubar ipsa laboribus. Ergò,

Perdilecta soror, saltem non jure minori

Alma sacerdotis nostrum caput infula cinget.

415 Hæque notabuntur templi sub limine voces:

Omnia flamma necat, tamen hìc creat omnia flamma.

At quod inexpertum subito ferit æthera murmur:

Eccèfurit ventus, cælum tonat omne fragore,

Nubila scinduntur. Curru subvecta superbo

420 Ostendit vultus sancto splendore verendos

Castà Themis: rerum fato prudentia major,

Relligionis amor, probitas comitantur euntem.

Inclyta virtutum circum volat undiquè turba.

Tæniolis oculi velantur, læva bilancem

425 Sustinet, & gladio fulgenti dextra minatur.

Labitur illa polo, & vergens ad splendida templi

Atria adit frontem Medicinæ, mitibus illum

Ignibus inspergit, subitoque remigrat ad astra.

Intereà Medicina, fremit, stupet, æstuat, ardet,

430 Et longa optato sermone silentia rumpens,

Vestra placet nobis, dixit, studiosa voluntas,

- O natæ, vobis sententia nostra placebit.
 Tempore semestri alterno regnabitis ambæ:
 Cygnigeni quondam sic regnare gemelli.
 435 Concedet meritam imperii tamen utraque partem:
 Non vester minuetur honos, quin gloria major
 Accedet. Densos propriâ sol luce planetas
 Collustrans simili semper virtute refulget,
 Quin magis illius crescit suprema potestas.
 440 Idcirco tibi sit Chirurgia fida sodalis
 O tu quæ varios humani corporis artus,
 Humanique sagax rimaris corporis artes.
 Túque vagæ moderans spatiosa volumina flammæ
 Dulcia Pharmaciæ comitis non munera temne.
 445 Accipite hoc pactum, & jurati fœderis illa
 Marmore cælata æternum sint carmina signum.
 Quo caret igne cadaver, habet Pyrotechnia: morte
 Sic nos illa docet, vitâ nos illa docebit.
 Dixerat, extemplò nutu plaudente salutat
 450 Tectorum præses Medicinam, eademque dearum
 Stipantem agglomerans turbam sacra limina templi
 Liquit, & in patrio caput occultavit olympo.
 Interea templi penetrabile Vilarsius (*m*) intrat
 Ut blandum fulgent oculi, placidæque renidet
 (*m*) Elias Col de Vilars, sub cujus Decanatu Amphitheatrum fuit
 restauratum.

- 455 Frontis honos: en ut mitem clementia vultum
Componit; generosa viget sub pectore virtus.
Ille est qui nuper furibundis hostibus ora
Frænavit, laurosque novas collegit Iatris.
Hic vir hic est qui vota deis præsentibus ultrò
460 Obtulit, ut, Medicina, tibi pia thura darentur,
Atque interrupti restaurarentur honores.
Haud longè sequitur fatorum victor, egentis
Auxilium præsens, hominum lumenque, salusque,
Helvetius. Cingit venerandam gloria frontem,
465 Huic memor insignem concedit Gallia palmam.
Hic parcas adigit Reginæ fila dierum
Aurea versare, & versare diutina cogit.
Vidimus hunc falci Libithinæ fortius ære
Scutum opponentem, & gallis pretiosa regentem
470 Lilia. Proh superi! nobis ni dulce tulisset
Auxilium, LODOIX stygias properabat ad undas.
Nunc etiam starent tua propugnacula Furnæ;
Tu quoquè defensum stares triplici arce Friburgum:
Hungaricæ nobis, regnante viragine, Turmæ
475 Multa minarentur, Gallosque in jura vocarent.
Ambo iussæi veniunt, Astruccius artis
Cujuscumque sciens, musarum dulcis alumnus
Procopus, incano scintillans crine Buretus.

En Falconetum rerum fandique sagacem.

480 Ut tantos Medicina viros conspexit, in ulnis

Excipit amplectens, veròque indulget amori.

Tùm dea cœlesti ceu numine percita dixit,

Tantorum nobis erit indelebile nomen

Heroùm. Vultus auro simulante decoras

485 Illorum statuas huic templo affigite natæ.

Dicere plura parat cùm cœlo lapsus ab alto

Natalis genius ferventi è pectore Phæbum

Protinùs excussit, vatiq̃ue silentia jussit.

Ilicet instantis genii mandata faceffo:

490 Nempè reluctantem refugit vim liber Apollo.

F I N I S.

NOTÆ.

1. ID est, Architectonice, seu Architectura, Græcè ἀρχιτεκτονική. Quoniam hæc nomina nullatenus versus Exametrorum mensuram recipiunt, ideo artificii declinatione illa declaravi. Undè ἀρχὴ τεκτονική τέχνη, id est, præcipua ædificandi ars, seu Architectura.

2. Id est, quantitas quæ est modulorum ex ipsius operis sumptione, singulisque membrorum partibus universi operis conveniens effectus. Hæc definitio ex Vitruvio desumpta est.

3. Sic ordinationem exprimit Vitruvius.

4. Has Architecturæ partes sic carmine declarare potuissem.

*Exinde à dextrâ veniunt Ichnographia, altos
Attolens vultus Orthographia, atque decenti
Mensurâ varios cogens Scenographia artus.*

Magis compendiosa illa via est; sed forsan tenellæ delicatioris Aristarchi aures dilacerarentur.

5. Id est Anatomia, Anatome, Antropologia. A carminis textu hæc verba exulant. Itaque *Anerotechnia* scripsi, eâ tantum ductus ratione quod sicut apud medicos chymia dicitur pyrotechnia, id est, ignis scientia, nihil impedit quominus Anatome diceretur Anerotechnia, seu scientia hominis.

6. Savotus & Peraltus Medicinam, & Architecturam tantâ decoraverunt famâ, ut haud absurdum fore arbitrer si de iis verba faciam.

Ludovicus Savotus (*Louis Savot*) Augustodunensis parentibus probis, at mediocri fortunâ utentibus fuit. In pago qui *Saulieu* dicitur natus. Lutetiam petiit ad Chirurgiam exercendam. Nescio quo fato hujusce artis pertæsus, & Medicinæ studia amplexus Bacchalaureatûs gradum, cum Magistro *Bouvard* archiatro, anno 1604, in saluberrimâ Facultate Parisiensi feliciter adeptus est. Argentariâ inopiâ debitas Theses anno 1609 tantummodò propugnavit, & anno sequenti Licentiarum honore potitus est. Interea libellos composuit, quorum alter *opinio nova de coloribus* (a) inscribitur; alter verò tartari stybiati virtutem explorans dicitur *Tetrægonum* (b). Galeni de venæ sectione tractatum edidit translatum præfixâ oratione, quâ ostendit cur Parisiis venæ sectio sit frequentior, exornatum. Quod inter discipulos sextum obtinuisset locum, ægrè tulit. Itaque doctorum repudiâs rerum naturalium inquisitioni acriter studuit, & tum de fodinis, tum de nummis, & numismatibus librum edidit.

(a) Lud. Savotii nova, seu verius nova-antiqua de causis colorum sententia *Paris. Perier. 1609.*

(b) De tetragoni Hippocratici significatione contrâ Chymicos observatio. *Ibid. 1609. in-8°.*

Paulò post tractatum, *Architecture Française des Bâtimens particuliers*, titulo insignitum conscripsit, de novo ann. 1632, & curâ famosissimi Blondelii ann. 1695 editum. Hoc opus utilissimum est. Methodo simplici ædium partes sigillatim exponuntur, Architecturæ leges firmissimæ constituantur, & vel ipsa vitii umbra annotatur. Præter hæc præcepta, plurima adhuc circà copias, modum, fundamenta, tempus, modulos, amœnitatem, parcimoniam, statuta, senatûs decreta observantur.

Attamen recens Architecton Dominus *Bullet* in opere *Architecture pratique*, inscripto favotum mordaciùs carpit. Quamvis ab illo Medico injuriam defendere & propulsare non ferat animus, nullo tamen partium studio abreptus censoriam *Bulleti* virgulam censoriâ noto virgulâ. Etenim sua est censoribus observatio, quæ quidem ab auctore suprà dicto omissa fuit. Nam 1. Attento animo minimè perpendit *Bulletus*, favotum tempore minùs perspicaci quàm hoc præsens sæculum scripsisse. 2°. Favotus ea tantum modò quæ tunc erant in usu indicavit. 3°. Forlan quidam adfunt errores: sed quis non peccat? Ipse *Bulletus*, cæteris omisis, Architecturæ Theoreticæ definitionem in suo præmio allatam explicet. Si à quopiam hæc definitio intelligatur, tunc lætescent columbæ. Cæterum favotus satis superque laudatur à Blondelio Architectorum longè principe qui illius opera de novo edidit, correxit, amplificavit.

6. *Claudius Perrault* (*Claude Perrault*) Regiæ Scientiarum Academiæ Doct. Med. Parisiensis & Regis Architecton Primarius, Petrum *Peraltum* in supremo Lutetiarum senatu caufidicum, ortu turonensem, patrem habuit. Tres in orbe litterario insignes à naturâ obtinuit fratres. Ad altiores litteras nata videbatur hæc familia. Tantis viris non fuit degener *Claud. Peraltus*. Et enim vasto præditus ingenio non solum de rebus ad Medicinam sed etiam ad Architecturam pertinentibus optimè conscripsit. Tentaminum Physicorum quatuor volumina à se edita, in naturalem animalium historiam commentarii anatomicis sectionibus intrâ privatos Regiæ Scientiarum Academiæ parietes factis concepti, Architecturæ tractatus varii rem à me allatam certò certius probant. Quanto sint in pretio tùm apud Physicos tùm apud Medicos illius opera, nemo est in re litterariâ tam rudis, & hospes qui ignoret. nocturnâ diurnâque manu illius versant libros Architecti. Quid majus ab auctore quovis expectari, & desiderari potest? Obscuri plus æquo vitruvii interpretatio jussu Regio suscepta, doctissimis lecupletata notis & anno 1673, rursusque anno 1684 edita, non solum apud gallos; sed etiam apud exterarum gentes, *Peraltum* commendavit. Brevi scientiarum justî æstimatores vitruvium alterum nasci intellexerunt. Reverà quis, nisi omnium artium vitruvio per familiare, id est, picturæ, sculpturæ, musices, mechanicæ simul & hydraulicæ doctrinæ peritissimus Vitruvium, seu auctorem tam perplexum, eo modo posset illustrari, ut interpretatio Archetypum longè superare videretur. Sed sapientis animus nunquàm turgescit. Sui, tamque decantati libri famâ minimè superbiens tantus vir publicæ utilitati studere solum modo meditabatur. Itaque Vi-

truvium contraxit, ut compendiariâ, & faciliori viâ tyrones ad Architecturæ limina pervenirent. Librum anno 1683. *Ordonnances des cinq espèces de colonnes selon la méthode des anciens*, titulo decoratum edidit. Hoc opus cæteris de Architecturâ libris multò nitidius, & facilius esse nemonegaverit nam ubiquè primam naturæ legem, seu simplicitatem reperies. Varioꝝ Architecturæ generum rationes, huc usquè variæ, constantes fiunt; sic in quovis ædium genere vel similes sunt, ut in tabulatis quæ semper duplici diametro ad altitudinem gaudent, videre est: vel differentiis æqualibus procedentes, ut in columnis, quæ in varioꝝ generum serie, diametri tertiâ parte repetitâ augentur; & in stylobatis qui tantum diametri parte tertiâ eâque unicâ extenduntur, annotamus.

Graphidos doctissimus erat Peraltus. Variæ adumbrationes propriâ manu delineatæ in spectandis studioꝝ musæis asservantur exque imaginibus in translato vitruvii libro reconditis, licet pulcherrimis, longè accuratiores estimantur. In componendo non minùs perfectâ erat illius dijudicatio. Ipsemet Peraltus Percelebrem Lupaꝝ frontem Ecclesiæ sub invocatione sancti Germani Altissiodorensis obversaram descripsit. Turrim astronomicam in agro Parisiensi excitavit. Superbum in pago à sigillis dicto facellum erexit. Quid plura loquar? Optimis Architectis si non major, at saltem æmulus est Peraltus.

Quamvis intrâ privatos parietes Medicinam tantum exercuerit, id est, familiam, amicos, pauperes solummodò Medico adjuvaverit consilio: attamen celeberrimo Medicorum Parisiensium ordini fuit charissimus. In Scholis superioribus illius exactam effigiem inter Fernelii, Akakiz, Riolani, Hammonis, Hecqueti, &c. Imagines locavit saluberrima Facultas Parisiensis. Omnibus flebilis & desletus tandem ann. 75. natus Parisiis occidit, die 9 mensis Octobris anni 1688. Nè vel minima laudis particula tanto viro detraheretur, opus posthumum an. 1700 vulgarunt; quod quidem nihil aliud est præter complexionem machinarum à Peralto inventarum.

E R R A T A.

- E** *Pist. ded. Vers.* 13. Sabandi, *lege*, Sabaudi.
Epist. ded. Vers. 23. quis fecundo, *lege*, quis bene fecundo.
Poëma Vers. 252. Carolus Hungarico, *lege*, Hungarico Carolus.
Vers. 335. mephitim, *lege*, mephitim.
Vers. 338. balsam agentis, *lege*, balsama gentis.

A P P R O B A T I O N.

ILLUSTRISSIMI Cancellarii jussu, Amphitheatrum Medicum, Poëma manu-
scriptum accuratè legi: hoc opusculum Facultatis Medicæ Parisiensis assensu dig-
num, Typisque mandandum censui. DATUM Parisiis die decimo-quinto mensis Mar-
tii, anno Domini millesimo-septingentesimo quadagesimo-quinto. POUSSÉ, Filius.

P R I V I L E G E D U R O Y.

LOUIS, par la grace de Dieu, Roy de France & de Navarre, à nos amés &
seigneurs Conseillers les Gens tenans nos Cours de Parlement, Maîtres des Requê-
tes ordinaires de notre Hôtel, Grand Conseil, Prevôt de Paris, Baillifs, Sénéchaux,
leurs Lieutenans Civils & autres qu'il appartiendra, Salut. Notre bien amé le Sieur
* * * Nous a fait exposer qu'il désireroit faire imprimer & donner au Public un
Ouvrage qui a pour titre: *Amphitheatrum Medicum, Poëma*; s'il Nous plaisoit de lui
accorder nos Lettres de Permission pour ce nécessaires: A ces causes, voulant favo-
rablement traiter le Sieur Exposant, Nous lui avons permis & permettons par ces
Présentes, de faire imprimer ledit Ouvrage en un ou plusieurs volumes & autant
de fois que bon lui semblera, & de le faire vendre & débiter par tout notre Royau-
me pendant le temps de trois années consécutives, à compter du jour de la date des
Présentes. Faisons défenses à tous Imprimeurs, Libraires, & autres personnes, de
quelque qualité & condition qu'elles soient, d'en introduire d'impression étrangère
dans aucun lieu de notre obéissance; à la charge que ces Présentes seront enregis-
trées tout au long sur le Registre de la Communauté des Imprimeurs & Libraires
de Paris, dans trois mois de la date d'icelles, que l'impression dudit Ouvrage sera
faite dans notre Royaume, & non ailleurs, en bon papier & beaux caractères, con-
formément à la feuille imprimée attachée pour modèle sous le contre Scel des Prés-
entes, que l'Imprimant se conformera en tout aux Réglemens de la Librairie, &
notamment à celui du 10 Avril 1725; qu'avant que de les exposer en vente le Ma-
nuscrit qui aura servi de copie à l'impression dudit Ouvrage sera remis dans le mê-
me état où l'approbation y aura été donnée, ès mains de notre très-cher & féal
Chevalier le Sieur Daguesseau, Chancelier de France, Commandeur de nos Ord-
res, & qu'il en sera ensuite remis deux Exemplaires dans notre Bibliothèque pu-
blique, un dans celle de notre Château du Louvre, & un dans celle de notre dit
très-cher & féal Chevalier le Sieur Daguesseau, Chancelier de France; le tout à
peine de nullité des Présentes; du contenu desquelles vous mandons & enjoignons
de faire jouir ledit Exposant & ses ayans causes, pleinement & paisiblement, sans
souffrir qu'il leur soit fait aucun trouble ou empêchement: Voulons qu'à la co-
pie des Présentes qui sera imprimée tout au long au commencement ou à la fin
dudit Ouvrage, soit ajoutée comme à l'original, Commandons au pre-
mier notre Huissier ou Sergent sur ce requis, de faire pour l'exécution d'icelles tous
actes requis & nécessaires, sans demander autre permission & nonobstant Clameur
de Hato, Charte Normande, & Lettres à ce contraires. CAR tel est notre plaisir.
Donné à Versailles le douzième jour du mois de Mars, l'an de grace mil sept cens
quarante-cinq, & de notre Règne le trentième. Par le Roy en son Conseil.

Signé, SAINSON.

Registré sur le Registre XI. de la Chambre Royale & Syndicale des Libraires & Im-
primeurs de Paris, N°. 434, fol. 375. conformément au Règlement de 1723, qui
fait défenses Article 4. à toutes personnes, de quelque qualité qu'elles soient, autres
que les Libraires & Imprimeurs, de vendre, débiter & faire afficher aucuns Livres pour
les vendre en leurs noms, soit qu'ils s'en disent les Auteurs, ou autrement, & à la charge
de fournir à ladite Chambre Royale & Syndicale des Libraires & Imprimeurs de Paris huit
Exemplaires prescrits par l'article 108 du même Règlement. A Paris, le 24 Avril 1745.

Signé, VINCENT, Syndic.